

Gunitas Mūrnieces-Krišānes «laimes pogas», kur kastaņi, āboli, laimes lāči

«Katram sava laimes poga»

#SIF_MAF2021

Gunita Mūrniece-Krišāne

Uzņēmēja, bērnu apģērba zīmola «Bencha Muude» radītāja, dizainere, tērpu māksliniece, četru bērnu mamma.

Beigusi Mežvidu pamatskolu, Rēzeknes ģimnāziju, Latvijas Lauksaimniecības universitāti, iegūstot bakalaura grādu kā ārējo sakaru vadītāja, iestāžu un uzņēmumu vadītāja, tā arī informātikas un mājturības pedagoga kvalifikāciju. Beigusi arī «Burda» kursus. Strādājusi par skolotāju Mežvidu pamatskolā, LR Zemessardzē. Biznesa inkubatora programmā attīstījusi ideju par sava zīmola radīšanu, kas palīdzējis kļūt par uzņēmēju. 2018. gada decembrī radījusi savu apģērba zīmolu bērniem «Bencha muude». Zīmola kvalitātes – oriģināls dizains, kvalitatīvi, bērniem droši audumi, individuāla auduma apdruka, roku darbs, latgaliskās identitātes klātbūtne.

Gunitas «laimes pogas»

Beņcs (solīņš)

«Bencha Muude» ir no beņča vārda. Beņcs ir visu laiku ar mani, tas nāk jau no babas laikiem. Mēs beņķi varam paņemt un izmantot visur. Kādreiz vecmammai Meikulānos bija garais beņķis, kurš bija novietots pie galda. Viņa vienmēr gulēja pusdienas uz beņķa, kad piekusa, viņa pasnauda arī ārā, un vienmēr uz beņķa. Es jo-projām sēžu uz beņķa, jo tā ir ērtāk, tas ir pareizais augstums, sēžu gan pie šujmašīnas, gan ziemā pie cepļa. Beņcs tas ir gan darbs, gan atpūta. Mana māsa teica – tu sēdi uz beņķa tāds, kāds gribi, katram mode sava. Brenda nosaukumā beņcs iegāja arī tāpēc, ka latgaliski un angļiski vārda nozīme ir tā pati (*angļu val. bench – sols*), savelkot latgalisko ar starptautisko. Tā tas arī palika. Cilvēki teica, kas te tādi par ārzemnieciskiem nosaukumiem latgaliešu modei... Viņi pat neiedomājās, kā tas ir savilkts kopā, jo mērķis jau ir, lai zīmolu pazīst ne tikai šeit, bet arī ārpus Latgales, Latvijas. Tā arī tā mode top, sējot uz šī beņķa. Konkrēti šis beņķis ir mantojums no saimniekiem, no kuriem šeit nopirkām māju. Es to saglabāju, jo beņķis tieši šādā izpildījumā, veidolā ir tāds, kādu es to atceros kā tādu. Babai tas bija vienmēr noderīgs pie plītiņas, kartupeļu mizošanai. Man mājās ir arī jauni beņķīši, kas pirkti no amatniekiem. Bērni pasēž, pats pasēdi. Rudenī, kad salasi sēnes, tūri tikai un vienīgi, sējot uz beņķa! Mans beņķis ir mans darba instruments.

Laimes lācis

Lāča tēls auduma apdrukā tiek izmantots sen, jo man ļoti gribējās apģērbus ar lāci. Es atradu lāča attēlu, kurš patika, un pārnesu uz auduma. Ar pirmo lāci ir palikusi tikai viena kleita. Tas otrais lācis bija tas, kuru man gribējās sakombinēt ar rakstu zīmēm, pielikt lācim to dziļo nozīmi, jo rakstos ir laimes slotiņa ar trim zariem. Laimes zīmīti kādreiz lika bērnam šūpulītī, lai laime stāv klāt. Ja latvietis ieskatīsies, viņš sapratīs, ka tās ir latvju zīmes. Ja skatīsies ārzemnieks, varbūt patiks šis raksts un lācis. Slēptā doma. Laimes lācis, var teikt, pats atnāca pie manis. Lācis ir lācis. Latgalē viņš ir tāds savējais. Manam zīmolam viņš atnāca tad, kad tepat netālu mednieki ieraudzīja lāci, bet mēs nespējām tam noticēt. Tieši pirms gada arī kaimiņiene tepat pie dzelzceļa redzēja, ka staigā lācis. Es tieši tobrīd strādāju ar lāča printu un domāju, nu, tā ir zīme, ja viņš reāli staigā tepat. Lietas notiek tā, kā tām jānotiek. Un tad tie tumšie vakari nāca, man jāiet caur parku uz mājām... Un ja nu es viņu satikšu? Man no viņa bail, bet man viņš patīk!

Lācis ir saprotams ikvienam, ja to ieliec apģērbā. Lācītis nes miegu, aijā žūžū, tas ir kaut kas jauks bērnam. Man gribējās, lai tas lācis nav bērnišķīgs, tikai bebucīšiem piemērots, lai arī vecākiem saprotams, lai to var iedzīvināt arī pieaugušo T-kreklu dizainā. Kāpēc nestaigāt ar laimes lāci uz vēdera? Lai arī tā ir trikotāžas kleita, es to bērnam velku svētkos, jo lācis man ir tāds īpašs. Tāpēc jau katram vajag to savu laimes lāci, to, kurš dzīvo pie mums, Latgalē.

Āboli

Lai kur es braucu vai eju, man vienmēr ir āboliem pilna soma. Kādreiz, uz kopmītnēm braucot arī. Tas ir tāds gardums. Arī mani bērni ar nepacietību gaida, kad būs āboli, kad mēs tos cepsim, vārīsim zapti. Man garšo Antonovka. Tie ir tādi seno laiku āboli. Tie ir labākie āboli cepšanai, jo ir tādi miltaini. Ja pieber daudz cukura un kanēļa, un riekstu, un sacep... Ahhh... Un šogad nav ābolu. Bērniņas atmiņās babai bija māja kā bieži Latgalē ar salto galu, kas vienmēr bija pielikts pilns ar ābolu kastēm. Baba vienmēr kaltēja ābolus uz plīts. Kad atbrauci ziemā ciemos, vienmēr bija kaltētie āboli. Šeit, Otrajos Mežvidos, mēs nopirkām vecu māju, vecās muižas teritorijā, ar vecajām ābelēm, arī tagad stādām jaunas ābelītes. Kā bez ābelēm? Tā mamma ir iemācījusi, ka vajag ābeles, dārzu, zapti, gurķus, visu savu vajag. Es jau nāku no vietas, no kuras nāku, un man vajag to identitāti parādīt savā zīmolā. Āboli audumā tika iedzīvināti apzināti, jo man Latgale jāparāda tieši tā, ar man svarīgajām lietām. Ābols – tā ir mana garša, tā ir Latgales garša.

Kastaņi

Mežvidu pamatskola vienmēr ir bijusi vienos kastaņos. Tagad jau daudzi kastaņu koki ir izgriezti, jo bija ļoti veci un sliktā stāvoklī. Mēs vienmēr lasījām kastaņus, visu ko taisījām no tiem. Kastanis vienmēr ir kabatā, somā. Tagad jau tas notiek apzināti, kad zinām, ka kastaņi ir stresa noņēmēji. Kastanis paņem ļaunumu. Kad tu satiec cilvēku, kurš tev nepatīk, tu to kastani kabatā pavirpini, viņš paņem

to sliktu. Es īsti neesmu māņticīga, neticu daudz kam tādā, bet tās ir zināšanas, kas nāk līdzī kā mantojums. Kad tu kur brauc, tev vienmēr līdzī ir kaut kas no mājām, un tas ir kastaņis.

Kad mēs pirkām māju, es ieraudzīju, ka krūmos pie mājas aug kastaņi. Man likās, cik labi...

Koks kā ģimenes simbols

Ģimene ir pamats visam. Tu pat neaizdomājies, bet tas ir atbalsts, tas ir tas, kas pievelk pie konkrētas vietas. Man gribējās dzīvot vecāku, dzimtās vietas tuvumā. Man nav bijusi pat doma, ka es varētu dzīvot kaut kur citur. Pēc studijām ar vīru gadu padzīvojām Salaspilī un nolēmām, ka nevaram bez Latgales, atgriezāmies mājās.

Man ir četri bērni. Es vienmēr esmu gribējusi bērnus, jo es nesaprotu, kā cilvēki var dzīvot bez bērniem? Ko var dzīvēt darīt, ja nav bērnu? Jā, ja nevar būt, tas jau ir kas cits. Es izdomāju, ka es gribu vispirms bērnus, un tikai tad karjeru. Likās, ka tā vajag. Kad piedzima trešais bērns, bija sajūta, ka nav pilns komplekts, tā ir četri. Tas, kas tevī ir ielikts no taviem vecākiem, vecvecākiem, tas ir tas rezultāts, kā mēs dzīvojam tagad.

Koku es asociēju ar ģimeni. Koka saknes ir kā ģimene. Es bērniībā skatījos uz koku saknēm, kā tās tik dziļi ieaug zemē, un domāju – nezina kā ir tur, apakšā? Un tad paskaties uz augšu, uz zariem, un domā, kā var būt kaut kas tik liels, ka tu esi tāda niecība... Man pie mājas ir liela liepa, kurā vienreiz iespēra zibens. Es raudāju, jo nolauza zaru. Es nevaru skatīties, ka mežā izgriez kokus...

Zāļu tēja

Jau no bērniības es vācu zāļu tējas. Bērniībā, protams, teica vākt, un es vācu. Tagad es zinu, kam kurš augs domāts, es šīs zināšanas arī pielietoju. Piemēram, nesen es sev atklāju vībotni.

Man patīk iet pirtiņā vienai vai ar draudzenēm. Un līdzī zāļu tēja! Tā ir vieta, kur es sataisu tēju, guļu uz lāvas un baudu. Tagad arī jaunākajai meitiņai Grietai patīk dzert tēju kopā ar mani. Ir tādi ciemiņi, kuri atbrauc, un es zinu, ka mēs dzersim tēju. Arī viņi zina, ka pie manis būs tā garšīgā tēja.

Man ļoti daudz ko patīk darīt vienai. Gan ar tēju, gan bez. Es izeju laukā ar savu krūzi, lai pasēdētu viena kaut kur mājas tuvumā. Man vajag skaistu krūzi! Man patīk dzert tēju no krūzītes ar punktiņiem! Nu, tā skaisti!

Teksts – Ineta Atpile-Jugane

Foto – Arita Atpile-Dona

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par projekta «Katram sava laimes poga» (Nr. 2021.LV/RMA/03/02) rakstu saturu atbild b-ba «Latgolys entuziastu grupa Bīldis»

MAF
Mediju atbalsta fonds